

Asia: VN/24185/2023

Lausuntopyyntö terrorismirikostyöryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, jonka toiminta perustuu yksittäisten ihmisten tuelle. Tukijoita on 10 miljoonaa, 150 maassa eri puolilla maailmaa. Amnesty on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Amnesty työskentelee kansainvälisesti ja Suomessa laaja-alaisesti ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Rikoslain terrorismirikoksia koskeva 34a luku on useiden erillisten rangaistavuuden alan laajennusten jäljiltä hyvin epäselvä eikä vastaa laillisuusperiaatteen epätäsmällisyyskieltoa. Amnesty katsookin, että pyrkimys säännösten kokonaisarviointiin ja luvun selkiyttämiseen on kannatettava. Tavoitetta edistävät työryhmämietinnön säännöskohtaiset perustelut, kun useilla erillisillä lakimuutoksilla toteutettujen säännösten perustelut on koottu mietinnössä yhteen esitykseen. Terrorismirikoksia (mietinnössä uutena terminä luvulle ehdotetaan terroristisia rikoksia) koskeva luku jää silti edelleen vaikeasti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi etenkin, kun luvussa käytetään useita eri termejä, kuten terrorismirikos, terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos ja terroristinen rikos. Vaikka termeillä tarkoitetaankin eri tekoja tai intentioita, ei niiden erot ole ns. maallikoille selkeitä, jolloin tulisikin harkita voisiko termistöä yksinkertaistaa.

Rangaistussäätelyn kattavuuden osalta Amnesty katsoo, että terrorismisäätely on Suomessa jo varsin kattavaa ja yksityiskohtaisesti säänneltyä. Sääntelyn aukkopaiikkojen sijaan riskinä on pikemminkin, että rikoksesta epäillyksi joutuu henkilö, jolla ei tosiasiallisesti ole ollut terroristista tarkoitusta tai ylipäänsä tekemistä terrorismin kanssa. Esimerkkinä tästä voidaan ottaa ehdotettu oleskelu vieraassa valtiossa: ”Terroristisesta matkustamisesta tuomitaan myös se, joka tehdäkseen tässä luvussa rangaistavaksi säädetyn rikoksen oleskelee valtiossa, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu”. Oleskelun rangaistavuus riippuisi henkilön tarkoituksesta eikä vielä

konkreettisista teoista. Henkilön tarkoitusta voi ylipäänsä olla hankalaa osoittaa eikä muutenkaan pelkästä ajattelusta ilman objektiivisesti havaittavia rikoksen suunnittelu-, valmistelu- tai edistämistoimia voida rankaista (ks. esim. [omso_12_2011_arviomuistio_58_s.pdf](#)).

Myös esimerkiksi kouluttautumisrikokseen liittyy ongelmallisuutta. Sääntely koski myös niin sanottua itsekouluttautumista: ”Rangaistava kouluttautuminen voisi siis olla osa laillisesti tapahtuvaa kouluttautumista, jos tekijän tarkoituksen tai tietoisuuden perusteella on osoitettavissa, että kouluttautuminen tapahtuu myös terrorismirikoksen tai terrorismirikoksen valmistelun tekemistä varten”. Jopa asevelvollisen saama koulutus asepalveluksensa aikana olisi mietinnön mukaan mahdollista katsoa rangaistavaksi itsekouluttautumiseksi. Mietinnössäkkin todetaan, että kyseinen rikos, kuten myös luvun muut rikokset, ”voi olla varsin etäisessä suhteessa tulevaisuudessa mahdollisesti tehtävään terrorismirikokseen nähden”.

Lisäksi tehokas katuminen olisi suureksi osaksi mahdotonta. Esimerkiksi mikäli toiseen valtioon matkustava luopuisi valtioon saapumisen ja näin ollen matkustusrikoksen täyttymisen jälkeen tarkoituksestaan tehdä terroristinen rikos, kysymykseen ei mietinnön mukaan enää voisi tulla rikoslain 5 luvun 2 §:n mukainen tehokas katuminen. Sama koski kouluttautumisrikosta. ”Jos henkilö luopuisi kouluttautumisrikoksen täyttymisen jälkeen koulutukseen liittyvän terrorismirikoksen tekemisestä, kysymykseen ei yleensä voisi enää tulla rikoslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettu tehokas katuminen. Koulutusta ottanut ei yleensä voisi poistaa jo tapahtuneen kouluttautumisrikoksen merkitystä.” Tämä on ongelmallista ainakin niiden tekojen kohdalla, joissa kyse ei ole ollut vakaasta ja täysin omasta tahdosta tehdystä päätöksestä suorittaa rikos, vaan pikemminkin houkuttelusta tai jonkinasteisesta painostuksesta siihen.

Ylipäänsä Amnesty katsoo, että terrorismirikosten sääntely tulee olemaan selkiyttämistä huolimatta edelleen osittain vaikeaselkoista ja varsin laajaa ja näyttö rikollisesta tarkoituksesta vaikeaa, mikä luo riskin sille, että myös terrorismiin kytkeytymättömiä ihmisiä saatetaan epäillä terrorismista. Lisäksi Amnesty huomauttaa, että terrorismiepäilyt saattavat kohdistua tahattomastikin tiettyihin etnisiin tai uskonnollisiin ryhmiin kuuluviin ihmisiin. Amnesty on tutkimuksissaan todennut useiden valtioiden viranomaisten toistuvasti kohdistaneen muslimeihin ja muslimiyhteisöihin laajoja ja epämääräisiä terrorisminvastaisia ja kansallisen turvallisuuden nimissä tehtäviä lakeja ja toimia sekä etnisesti profiloineen muslimeja rikosprosesseissa (ks. esim. [PACE-submission-Islamophobia-1-June-2022.pdf](#) sekä [Europe: A Human Rights Guide for researching racial and religious discrimination in counter-terrorism - Amnesty International](#)). Mietinnössä olisikin ollut hyvä huomioida myös etnisen profiloinnin riski ja se, miten sitä voidaan huomioida ja estää.

Kunnioitavasti,

Niina Laajapuro, ihmisoikeustyön johtaja

Lisätietoja antaa: Kaisa Korhonen, oikeudellinen asiantuntija,

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistussäätelyn selkeyttäminen

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistussäätelyn kattavuus

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Rangaistusasteikot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Tunnusmerkistöjen selkeys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevat lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut rikoslain 34 a luvun muuttumiseen liittyvät lakiehdotukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Korhonen Kaisa
Amnesty International Suomen osasto